

Infrastrukturdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Yttrande över Transportstyrelsens redovisning av regeringsuppdrag om åtgärder mot fusk vid förarprov och illegal utbildningsverksamhet

Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI, har uppmanats att yttra sig över rubricerad remiss.

VTI:s ställningstagande

Sammanfattning

VTI ställer sig bakom de åtgärder som föreslås i utredningen. I likhet med Transportstyrelsen vill vi poängtera att det inte går att plocka ut några enskilda åtgärder eftersom det endast är kombinationen av åtgärder som kan ge effekt. VTI vill lyfta fram att det vore önskvärt om några ytterligare åtgärder ingick i detta "paket".

Nedan följer förslag på ytterligare åtgärder. I vissa fall utgår vi från resultat från en studie som VTI genomförde på uppdrag av Transportstyrelsen (VTI rapport 974¹).

Minska efterfrågan av verksamheten

Information till körkortstagare

I utredningen föreslås: "bättre information om sanktionsmöjligheter".

VTI anser att detta inte räcker eftersom man även behöver informera om de regler som gäller under körkortsutbildningen och vid prov men också varna för den olagliga verksamheten. Detta bör göras i samband med utlämnade av körkortstillståndet.

Bättre information till nyanlända är ytterligare en annan förebyggande åtgärd. Detta eftersom de nyanlända inte alltid vet vad som krävs i Sverige för att få ett

¹ Forward, S. E., Lindgren, H., Stave, C., Henriksson, P., & Nyberg, J. (2018). *Effekterna av begränsat antal handledarskap. En utvärdering*. VTI rapport 974, Linköping.

körkort men också för att de inte skall bli lurade att betala dyrt för en många gånger bristfällig utbildning. Denna information borde förmedlas så tidigt som möjligt, att göra det i samband med SFI utbildning är försent. Idag finns det vissa förarprovskontor som låter en anställd förarprovare, som talar andra språk än svenska, besöka inrättningar och informera om den svenska körkortsutbildningen. Detta är ett arbete som borde förstärkas. Däremot kan det diskuteras om annan personal än förarprovaren ska genomföra uppgiften.

Mängdträning

Mängdträning är av största vikt för att lära sig köra bil och möjligheten till privat handledning är begränsat för många, då de inte har förälder/släkting med bil. VTI förslår därför att Transportstyrelsen utreder möjligheten att bedriva övningskörning på organiserad ideell basis.

VTI saknar även att kostnaden för individer som inte har tillgång till en privat handledning borde ingå i "Sammanställning av konsekvenser".

Förebygga brott och öka upptäcktsrisken

Kontroll och återkoppling:

Transportstyrelsens befogenheter och resurser borde utökas till att även innefatta kontroller av icke registrerade trafikskolor. Förutom att upptäcka illegal verksamhet kan denna åtgärd förebygga brott eftersom upptäcktsrisken ökar.

Hantering av registrerade trafikskolor där en illegal verksamhet ingår

Enligt VTI:s studie förekommer det att registrerade trafikskolor även bedriver illegal verksamhet. Detta är svårare att bekämpa men borde även ingå i arbetet.

Förtydligande av ansvaret:

För att motverka den illegala verksamheten krävs att någon eller några har det övergripande ansvaret för frågan. Enligt VTI:s studie upplevde flera aktörer att det ofta "föll mellan stolarna". VTI föreslår därför att en myndighet får ett uttalat ansvar för detta arbete där även mottagandet av rapportering om den illegal verksamheten ingår. Därefter bör man fastställa hur rapporteringen skall hanteras så att det leder till lämpliga åtgärder.

Rapportering

För att lyckas med att motverka denna verksamhet måste det bli lättare för trafikskolor, förarprovare mm att anmäla om de misstänker att en verksamhet är illegal. Problemet idag är att man inte vet vem man skall rapportera till men ett annat är att man är rädd för repressalier. Av den anledningen är det viktigt att den som rapporterar alltid är anonym.

Slutligen vill VTI poängtera att många av de som driver denna verksamhet är väl insatta i vad som gäller och om myndigheten genomför åtgärder som försvårar är det snabba att hitta nya sätt. Det vore därför önskvärt om myndigheterna kunde agera snabbare. För att klara av detta krävs att de är välunderrättade men också att byråkratin runt detta inte är lika tungrodd.

I detta ärende har generaldirektör Tomas Svensson beslutat. Forskare Sonja Forward har varit föredragande.

Tomas Svensson

Generaldirektör